VN2025-003025

rve monumenten en archeol

Gemeente Amsterdam

DB

Voordracht voor het DB Centrum van 18 maart 2025

Portefeuille: Monumenten en Erfgoed (52)

Agendapunt: A1

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Instemmen met het toekennen van de status van gemeentelijk monument voor Haarlemmerplein 2

Het dagelijks bestuur Centrum besluit

Het dagelijks bestuur van stadsdeel Centrum besluit de status van gemeentelijk monument toe te kennen aan Haarlemmerplein 2 (kadastraal bekend als ASD08L08440G0000). Het dagelijks bestuur neemt hierbij kennis van:

1. De beschrijving van Monumenten en Archeologie (bijlage 01);
2. Het positieve advies van de Commissie Omgevingskwaliteit (bijlage 02A-02B);
3. De ingediende zienswijze en de beantwoording daarvan (bijlage 03);
4. De contour (bijlage 04).

Kernboodschap

Het dagelijks bestuur van stadsdeel Centrum besluit de status van gemeentelijk monument toe te kennen aan Haarlemmerplein 2. Hierin volgt het dagelijks bestuur het advies van de Commissie Omgevingskwaliteit.

Bestuurlijke achtergrond

Op 23 september 2019 besloot het dagelijks bestuur van stadsdeel Centrum de procedure tot aanwijzen gemeentelijk monument voor Haarlemmerplein 2 aan te houden. Er lag immers geen aanvraag en het uitbreiden van de bescherming van het orde 3 pand met de status van gemeentelijk monument zou niet bijdragen aan de voortgang van het lopende vergunningenproces en de afgesproken werkwijze waarin werd uitgegaan van behoud en herstel. Het pand is daarom tijdens de verbouwing wel behandeld ‘als ware het een monument’. De monumentenadviseurs van Monumenten en Archeologie zijn intensief betrokken geweest bij het proces en het pand is verbouwd met inachtneming van de aanwezige monumentwaarden. Binnen de kaders van monumentenzorg is de gevel op restauratieve wijze hersteld en is ook een bescheiden opbouw aan het volume toegevoegd.

Afgesproken is om de procedure aanwijzen gemeentelijk monument te starten na gereedkomen van de verbouwing van het pand. Eind 2024 zijn de bouwwerkzaamheden afgerond en heeft het dagelijks bestuur op 13 januari 2025 besloten de procedure aanwijzen gemeentelijk monument te starten.

Bestuurlijke prioriteit

n.v.t.

Wettelijke grondslag

De aanwijzing van een gemeentelijk monument is op basis van de Erfgoedverordening Amsterdam (artikel 3 lid 1) een bevoegdheid van het College van B&W. Deze bevoegdheid is gemandateerd aan

het DB (zie Bevoegdhedenregister, onder E5): het dagelijks bestuur is bevoegd tot het aanwijzen, intrekken en wijzigen van een aanwijzing van een gemeentelijk monument (mandaat van het college aan het DB).

Onderbouwing besluit

Ad 1. Monumenten en Archeologie heeft in opdracht van stadsdeel Centrum een beschrijving van het pand opgesteld. Deze beschrijving is in november 2024 geactualiseerd (bijlage 01): Het exterieur van het Haarlemmerplein 2, dat redelijk gaaf bewaard is gebleven, is van architectonische waarde vanwege de zorgvuldige architectonische en stedenbouwkundige compositie. Het ontwerp voor de gevels is grafisch en gelaagd en kent een rijke materialisatie. Door de schaal van de bebouwing, de verticale opdeling van de gevels en de abstracte ornamentiek is het pand een representatief voorbeeld van 'contextuele architectuur' uit de vroege jaren zeventig, waarbij nieuwbouw zich op natuurlijke wijze voegt in het bestaande historisch-stedenbouwkundig weefsel. Daarnaast geeft de gebruikmaking van de ligging op de hoek van het bouwblok en in de zichtas van het Haarlemmerplein het gebouw situationele en stedenbouwkundige waarde. Binnen de collectie van door Staal ontworpen 'bankfilialen' in Amsterdam neemt Haarlemmerplein 2 een belangrijke plaats in. Van het interieur is alleen nog van waarde de kluis met deuren, de controlegang en de monumentale wenteltrap tussen kelder en begane grond. Verder heeft het pand cultuurhistorische waarde omdat het, nog steeds herkenbaar (gaafheid) als bankgebouw in de Haarlemmerbuurt, een duiding is van de periode dat commerciële banken zich gingen richten op particulieren en daarvoor een netwerk van kleinschalige filialen nodig had.

Ad 2. De Commissie Omgevingskwaliteit (toen Commissie Ruimtelijke Kwaliteit) adviseerde het dagelijks bestuur van stadsdeel Centrum al op 15 april 2019 de status van gemeentelijk monument toe te kennen (bijlage 02B). Dit vanwege de bijzondere architectonische kwaliteit in samenhang met de stedenbouwkundige situatie. Het hoekpand staat op een perceel dat historisch op de Haarlemmerdijk georiënteerd was en voegt zich subtiel, maar expliciet in het historischstedenbouwkundig weefsel. Het pand is bovendien van belang als exponent van een reeks kleinschalige bankfilialen uit de jaren zestig en zeventig van de twintigste eeuw. Tenslotte is het pand, mede vanwege deze typologische categorie, van betekenis in het oeuvre van de vooraanstaande Amsterdamse architect Arthur Staal.

Op 11 november 2024 is de geactualiseerde beschrijving van Monumenten en Archeologie opnieuw voorgelegd ter advisering aan de commissie. De commissie constateert (bijlage 02A) dat de gevels op zorgvuldige wijze zijn gerestaureerd en deels zijn hersteld naar de oorspronkelijke staat, waardoor de kwaliteit van het door Staal ontworpen bankfiliaal nog beter zichtbaar is. De opbouw is met respect voor de oorspronkelijke architectuur gedimensioneerd en gematerialiseerd. De in het advies van 2019 genoemde waarden om het pand aan te wijzen als gemeentelijke monument zijn nog steeds aanwezig. Het pand vormt een doordachte en als ruimtelijke compositie herkenbare eigentijdse invulling in het historisch, stedelijk weefsel. Geadviseerd wordt dan ook om het pand aan te wijzen als gemeentelijk monument. Voor de volledigheid verwijst de commissie naar de onderbouwing in haar eerdere advies (bijlage 02B).

Advies, afstemming en Participatie

Het advies van de Commissie Omgevingskwaliteit is bijgevoegd in de bijlagen (02A-02B).

Financiële onderbouwing

Overige toelichting

het toekennen van de status van gemeentelijk monument heeft geen financiële consequenties voor de gemeente

Conclusie

De genoemde beslispunten in de voordracht hebben geen financiële consequenties.

Communicatie

Binnen de gemeente: Opnemen in de te publiceren besluitenlijst

Buiten de gemeente: In overleg met de communicatieadviseur van Monumenten en Archeologie en de woordvoerder van stadsdeel Centrum

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2025-012450	Stadsdeel Centrum Voordracht (pdf)
AD2025-012463	01 Beschrijving Haarlemmerplein 2 aangepast nav zienswijze.pdf (pdf)
AD2025-012464	02B Bijlage 2019 CRK_advies_Haarlemmerplein 2.pdf (pdf)
AD2025-012465	02A COK_Advies Haarlemmerplein 2_2024.pdf (pdf)
AD2025-012466	03 NotavanbeantwoordingZienswijzen Haarlemmerplein 2.docx (msw12)
AD2025-012467	04 Contour Haarlemmerplein 2_21112024.pdf (pdf)

Uitslag

A Akkoord